

Maite Marzo
Miguel Ángel Pulido
Txus Morata
Eva Palasi

Aportacions de les entitats de lleure educatiu i centres socioeducatius en el desenvolupament de competències acadèmiques i d'ocupabilitat dels infants i adolescents que hi participen

Recepció: 09/10/19 Acceptació: 17/11/19

Resum

L'article presenta la recerca Competències clau desenvolupades en el lleure educatiu rellevants per a l'èxit escolar i la millora de l'ocupabilitat juvenil, subvencionada a través de la convocatòria de l'Impost sobre la Renda de les Persones Físiques del Ministeri de Sanitat, Serveis Socials i Igualtat, té per objectiu ampliar el coneixement sobre els efectes que la participació en espais de lleure educatiu i/o centres oberts/centres socioeducatius ha tingut en joves que, quan eren nens i adolescents, van participar en aquest tipus de programes, amb relació a l'èxit educatiu i/o al desenvolupament de les competències per a l'ocupabilitat. La metodologia emprada per dur a terme aquest estudi va ser un disseny mixt (quantitatiu-qualitatiu), d'anàlisi explicativa seqüencial (DEXPLIS). Es van realitzar entrevistes en profunditat a joves que han participat en els recursos, a educadors, a professors i a ocupadors d'aquests joves; i es van administrar qüestionaris a nens i adolescents que hi participen actualment. La informació es va recopilar simultàniament en quatre comunitats autònomes d'Espanya en què s'ha desenvolupat l'estudi (Catalunya, Comunitat de Madrid, Balears i Comunitat Valenciana). Els primers resultats de la recerca han permès el disseny d'indicadors que ens porta a una detecció inicial de bones pràctiques i que, alhora, orienta els professionals sobre aquells aspectes clau a tenir en compte per a la millora de la seva pràctica diària.

Paraules clau

Bones pràctiques, competències acadèmiques, competències d'ocupabilitat, entitats de lleure educatiu, centres socioeducatius.

Aportaciones de las entidades de tiempo libre educativo y centros socioeducativos en el desarrollo de competencias académicas y de empleabilidad de los niños y adolescentes que participan en ellas

Contributions made by educational leisure organisations and socio-educational centres in the development of academic competencies and employability skills among participating children and teenagers

Este artículo presenta la investigación Competencias clave desarrolladas en el tiempo libre educativo relevantes para el éxito escolar y la mejora de la empleabilidad juvenil, subvencionada a través de la convocatoria del Impuesto sobre la Renta de las Personas Físicas del Ministerio de Sanidad, Servicios Sociales e Igualdad, tiene por objetivo ampliar el conocimiento acerca de los efectos que la participación en espacios de tiempo libre educativo y/o centros abiertos/centros socioeducativos ha tenido en jóvenes que, cuando eran niños y adolescentes, participaron en este tipo de programas, con relación al éxito educativo y/o al desarrollo de las competencias para la empleabilidad. La metodología utilizada para llevar a cabo este estudio fue un diseño mixto (cuantitativo-cualitativo), de análisis explicativo secuencial (DEXPLIS). Se realizaron entrevistas en profundidad a jóvenes que han participado en los recursos, a educadores, a profesores y a empleadores de estos jóvenes; y se administraron cuestionarios a niños y adolescentes que participan actualmente. La información se recopiló simultáneamente en cuatro comunidades autónomas de España en las que se ha desarrollado el estudio (Cataluña, Comunidad de Madrid, Baleares y Comunidad Valenciana). Los primeros resultados de la investigación han permitido el diseño de indicadores que nos lleva a una detección inicial de buenas prácticas a la vez que ubica a los profesionales sobre aquellos aspectos clave a tener en cuenta para la mejora de su práctica diaria.

This paper presents the research project "Key competencies developed in educational leisure relevant to school success and improving the employability of young people", subsidised under the call for proposals launched by the Ministry of Health, Social Services and Equality. The aim of the research was to increase knowledge of the effects that participation at educational leisure spaces and/or open/socio-educational centres has had on young people who, when children and teenagers, took part in these types of projects, as regards educational success and/or the development of employability skills. The methodology used to conduct the study (DEXPLIS) was a mixed (quantitative-qualitative) sequential explanatory analysis. In-depth interviews were conducted with young people who had participated in the facilities, as well as their educators, teachers and employers; and questionnaires were administered to children and young people currently participating. The data was collected simultaneously in four Spanish regions where the study was implemented (Catalonia, Madrid, Balearic Islands and Valencia). The early results from the research have enabled indicators to be designed that generate the initial detection of good practice and, at the same time, guide professionals in those key aspects that they should consider in order to improve their everyday practice.

Keywords

Best practice, academic competencies, employability skills, educational leisure organisations, socio-educational centres

Palabras clave

Buenas prácticas, competencias académicas, competencias de empleabilidad, entidades de tiempo libre educativo, centros socioeducativos.

Com citar aquest article:

Marzo Arpón, M.; Pulido Rodríguez, M. Á.; Morata Garcia, T.; Palasi Luna, E. (2019). Aportacions de les entitats de lleure educatiu i centres socioeducatius en el desenvolupament de competències acadèmiques i d'ocupabilitat dels infants i adolescents que hi participen. *Educació Social. Revista d'Intervenció Socioeducativa*, 73, 117-138.

▲ Introducció

En aquest article presentem la recerca *Competencias clave desarrolladas en el tiempo libre educativo relevantes para el éxito escolar y la mejora de la empleabilidad juvenil*, subvencionada pel Ministeri de Sanitat, Serveis Socials i Igualtat, mitjançant l'Impost sobre les Rendes de les Persones Físiques (IRPF) (101/2017/188/004) i desenvolupat per membres del Grup de recerca Innovació i Anàlisi Social (GIAS) de la Facultat d'Educació Social i Treball Social Pere Tarrés, de la Universitat Ramon Llull, i de Consultoria i Estudis. Totes dues entitats són de la Fundació Pere Tarrés.

Aquesta recerca pretén aportar evidències en relació amb la incidència que els centres de lleure i centres socioeducatius tenen sobre els infants i adolescents que hi participen, concretament en la promoció de competències acadèmiques que previnguin o ajudin en el reforç d'itineraris d'èxit educatiu i social, així com del reforç i millora de competències personals per a la millora de l'ocupabilitat.

Tenint en compte aquest objectiu general, l'equip de recerca es va plantejar dos objectius a abordar-hi:

1. Identificar bones pràctiques en el desenvolupament de competències clau que provinguin de les entitats de lleure educatiu (ELLE a partir d'ara) i els centres oberts o centres socioeducatius (CO/CS a partir d'ara).
2. Identificar els efectes en les competències clau per a l'èxit acadèmic i l'ocupabilitat juvenil que les ELLE i els CO/CS provoquen mitjançant la seva intervenció socioeducativa.

En aquest article es presenta una aproximació a l'abordatge de les competències d'ocupabilitat, les competències acadèmiques i el concepte i les tipologies de bones pràctiques.

Per què una anàlisi de bones pràctiques?

La necessitat de detectar bones pràctiques transferibles sobre els temes que s'aborden en aquest article es pot constatar en observar les dades de l'Eurostat (2017) sobre atur i fracàs escolar, segons les quals Espanya és a la cua d'Europa. L'índex d'abandonament prematur dels estudis és d'un 19% de la població d'entre 18 i 24 anys, percentatge que només supera Islàndia, Malta i Turquia, al darrere de la resta dels 28 països. Superem 9 punts la mitjana global d'Europa i som lluny dels països amb un índex millor (4,8%, un forat de l'14,2%). Pel que fa a l'atur en persones d'entre 25 i 64 anys som en un 26,2%, 11 punts més que la mitjana global europea i, de nou, a la cua dels 28 països, dades que s'agreugen si observem les últimes xifres disponibles

L'índex d'abandonament prematur dels estudis és d'un 19% de la població d'entre 18 i 24 anys, percentatge que només supera Islàndia, Malta i Turquia, al darrere de la resta dels 28 països

(juliol del 2017) sobre la inactivitat en la franja d'edat entre els 15 i els 24, on som 22 punts per sobre de la mitjana dels 28 països, amb un 38,6% de la població juvenil a l'atur, la pitjor xifra disponible en aquesta franja.

És urgent, doncs, que, més enllà de l'escola, la resta de les entitats compromeses amb l'educació dels nens i nenes del país puguem desenvolupar propostes que plantin cara a aquesta realitat. Per això, aquesta recerca se centra a analitzar o, si més no, recopilar les evidències que reforcin i/o promoguin actuacions socials i educatives en el temps lliure educatiu que: (1) promocionin amb resultats comprovables l'èxit educatiu i (2) ofereixin programes avaluable que reforcin l'adquisició de competències per a l'ocupabilitat impulsant l'entrada estable en el mercat laboral dels nostres joves.

Estat de la qüestió: competències per a l'ocupabilitat, competències acadèmiques i la detecció de bones pràctiques que en promouen el desenvolupament en la infància i l'adolescència

Competències per a l'ocupabilitat

Sobre el concepte d'ocupabilitat, potser una de les definicions més citades és la de Hillard i Pollard (1998), que consideren l'ocupabilitat com la capacitat d'una persona per accedir, mantenir-se i promocionar-se en el mercat laboral, gestionant les pròpies transicions a través d'una ocupació activa. També es relaciona amb el desenvolupament professional i la qualitat de la vida laboral (Fundipe, 1999; Hillard i Pollard, 1998; Tamkin i Hillage, 1999).

Es coneix que moltes de les competències que configuren i reforcen l'ocupabilitat d'una persona s'aprenen de manera natural en el context familiar durant la segona infància, i en altres contextos com l'escola i el grup d'iguals (Arnau-Sabates, Marzo, Jariot i Sala, 2014) però, tenint en compte aquesta diversitat, pensem que també es desenvolupen des d'altres espais educatius com ara els centres de lleure educatiu (PACEC, 2011), els centres oberts i els centres socioeducatius, receptius d'infància vulnerable. Creiem que la intervenció educativa que es realitza en aquests centres podria jugar un paper complementari al de la família i l'escola en el desenvolupament preventiu de determinades competències genèriques, relacionades amb l'ocupabilitat. És part de la nostra hipòtesi, i vam trobar rellevant poder liderar una recerca que pugui confirmar i, alhora, oferir actuacions educatives que en fomentessin el desenvolupament des de diferents experiències de lleure educatiu.

Creiem que la intervenció educativa que es realitza en aquests centres podria jugar un paper complementari al de la família i l'escola en el desenvolupament preventiu de determinades competències genèriques, relacionades amb l'ocupabilitat

En un espai controlat, infància i joventut poden desenvolupar les seves capacitats des de la pràctica diària i, amb l'acompanyament d'una persona adulta qualificada, perfeccionar-les

En pocs llocs com en l'educació planificada que s'imparteix fora de l'horari pròpiament escolar, ja des de projectes concrets d'atenció individualitzada i/o grupal, fins a aquells que opten per un abast comunitari de la seva intervenció exerciten competències de primer ordre per al lideratge i l'activitat empresarial i social. En un espai controlat, infància i joventut poden desenvolupar les seves capacitats des de la pràctica diària i, amb l'acompanyament d'una persona adulta qualificada, perfeccionar-les. Dos estudis ens mostren dades sobre aquest fet.

En el primer estudi, *Estudi sobre el lleure educatiu* de la Fundació Pere Tarrés (2015), en què van participar 186 joves que es van formar per aconseguir els diplomes oficials de monitor o director d'activitats d'educació en el lleure infantil i juvenil. Aquest estudi pretén mostrar quin tipus de competències professionals es promouen, des de les seves percepcions, en el marc de les ELLE. En destaquen com a més significatives: la "comunicació (89,2%) i la creativitat (75%)".

El segon estudi, *Aprenentatges en l'àmbit associatiu de l'educació en el lleure* (Valls, Crèixams, Borison, Font, 2007), elaborat per l'Observatori Català de la Joventut de la Generalitat de Catalunya, mostra l'impacte en el món laboral dels aprenentatges assolits per les persones que havien participat en experiències de lleure educatiu. Hi van participar responsables pedagògics i monitors d'entitats.

Alguns dels resultats més significatius d'aquest segon estudi mostren que el lleure educatiu ha aportat aprenentatges sobre competències per a la vida professional d'acord amb les certeses següents:

- la primera, perquè permet l'accés a la globalitat d'aprenentatges,
- la segona, perquè els aprenentatges es realitzen mitjançant la vivencialitat i la intensitat d'experiències personals,
- en tercer lloc, perquè permet la vivència d'aquests aprenentatges des de molt jove i,
- finalment, perquè forma per al treball en equip i per al desenvolupament d'habilitats directives. Aquest aspecte ha estat especialment assenyalat pels responsables pedagògics.

Competències acadèmiques

Entitats de lleure educatiu i centres socioeducatius com a espais en els quals es treballa per la consolidació i la millora de les competències acadèmiques

De l'estudi "Guia pedagògica del programa de reforç educatiu" sobre com s'aborda el treball acadèmic des dels centres socioeducatius per a l'èxit

educatiu dels infants i adolescents que hi participen (Morata *et al.*, 2016) s'extreuen els resultats següents i recomanacions rellevants sobre els quals recolza la recerca que es presenta:

- Els centres socioeducatius acompanyen durant el creixement d'infants que es troben en una situació de vulnerabilitat social. Aquests centres, i també les entitats de lleure educatiu, entenen l'educació com un procés integral, en el qual el nen és el protagonista i en què cal situar tots els elements de la xarxa educativa al seu voltant per aconseguir el desenvolupament màxim de les seves capacitats.
- Els programes per a l'èxit educatiu de la xarxa de centres socioeducatius (Fundació Pere Tarrés, 2015) pretenen contribuir a la millora de les seves competències acadèmiques, a superar l'etapa educativa obligatòria amb èxit i a reduir el risc d'exclusió social i laboral.
- Per assolir l'èxit educatiu es considera imprescindible treballar els següents objectius, quatre dels quals fan referència a l'infant i un a l'entorn (familiar, escolar i comunitari):
 - Desenvolupar l'autonomia personal
 - Adquirir eines relacionades amb l'educació emocional
 - Desenvolupar al màxim les pròpies capacitats
 - Integrar un aprenentatge significatiu per a la pròpia vida
 - Entendre l'entorn com a part del procés educatiu
- Les metodologies i les activitats que es duen a terme en el marc d'aquestes entitats afavoreixen l'adquisició d'aprenentatges de manera directa o indirecta, complementària a l'educació escolar i realitzades des d'un abordatge d'educació inclusiva.

Els programes de suport a l'èxit acadèmic des del marc de les ELLE es caracteritzen per emprar metodologies actives i participatives, que busquen la implicació de l'infant en el seu procés educatiu, entenen que ell és el protagonista.

Amb aquesta metodologia es pretén, doncs, que l'infant aprengui a aprendre, mitjançant un aprenentatge significatiu, partint dels coneixements que l'infant ja té assolits perquè pugui arribar a nous coneixements, construïts per si mateix.

Cal destacar que des d'aquesta metodologia es dona molta importància a la feina en grup i a la utilització d'estratègies de treball i aprenentatge cooperatiu. Això implica la participació directa i activa dels nens, així com la cooperació i l'ajuda mútua. Els programes utilitzen metodologies de lleure educatiu, de caràcter més lúdic i actiu, per tal d'augmentar la motivació per l'aprenentatge i l'estudi.

Els programes utilitzen metodologies de lleure educatiu, de caràcter més lúdic i actiu, per tal d'augmentar la motivació per l'aprenentatge i l'estudi

Competències acadèmiques per a la configuració del treball de camp?... Les mateixes que reflecteix el BOE

Estudis com el de Casas (2012), “La protecció dels infants i adolescents en situació de risc social i desemparament a Catalunya”, i el de Montserrat, Casas, Baena (2015), “La educación de los niños, niñas y adolescentes en el Sistema de Protección. ¿Un problema o una oportunidad?”, mostren la disparitat entre una ja de per si alarmant situació pel que fa als índexs de fracàs escolar de la població en general i l’increment del percentatge negatiu quan s’entra a avaluar la situació que viuen els infants de centres residencials d’acció educativa. Algunes de les dades que impulsen les recerques i que justifiquen la necessitat de treballar encara més per aconseguir que l’educació sigui un instrument per a la superació d’aquesta desigualtat i injustícia social són les següents:

- Als 15 anys el 69,4% de la població estudia al curs que li correspon. En la població tutelada aquest percentatge està entre el 26% i el 32%.
- El 60% dels nois i noies de la població es gradua de l’ESO en l’edat que correspondria sense haver repetit cap curs, però aquesta circumstància només es dona entre un 13% i un 22% de la població tutelada; a banda, més del 55% és orientat a programes de formació i inserció (orientació que només veiem en el 4,4% de la resta de la població).

S’han pres com a referència les dades d’aquests estudis davant la manca de dades del col·lectiu específic de la recerca que es presenta

S’han pres com a referència les dades d’aquests estudis davant la manca de dades del col·lectiu específic de la recerca que es presenta (cosa que haurem de corregir en un futur); a més aporten pistes que les dades de la població general habituals no mostren sobre la infància en risc, especialment si tenim en compte que la majoria de nens i nenes que venen a les ELLE i als CO/CS derivats des dels serveis socials es troba en risc de fracàs escolar.

Bones pràctiques. Aproximació i situació del concepte en la recerca

Identificar les percepcions sobre l’efecte de la participació en ELLE i CO/CS i els criteris per operativitzar-ne la detecció i l’anàlisi posterior ha portat l’equip de recerca a realitzar una aproximació al concepte de bones pràctiques.

Sobre el concepte de bones pràctiques. Orientacions i decisions de l’equip tècnic del projecte

S’han tingut en compte diferents documents que han ajudat a situar el concepte de *bones pràctiques* com ara els estudis i les consideracions més crítiques amb el concepte, així com les aportacions d’autors que se signifiquen per abordar de manera seriosa i compromesa l’aportació positiva que una bona

orientació de l'abordatge de les *bones pràctiques* pot portar a l'àmbit de l'educació en general i, des del nostre punt de vista després del procés de recerca, a les pràctiques professionals més vinculades a l'educació social, de manera concreta.

Tenint en compte referents més locals (Alegre, 2009), es va elaborar un document que observés de manera global alguns dels referents internacionals principals, pel que fa a bones pràctiques, amb la intenció de descriure indicadors i línies d'observació, i crear un instrument propi que en facilités una bona detecció.

Es presenta una relació d'autors i organismes en què es va trobar una via per poder ajustar el concepte de *bones pràctiques* i la seva funcionalitat en el moment de desenvolupar projectes educatius i ocupacionals reeixits.

Taula 1: Relació de referents en la conceptualització de bones pràctiques que s'han tingut en compte en la recerca

Organisme referent	Pàgina web
UNESCO	http://www.unesco.org/new/en/education/networks/global-networks/aspnet/good-practices/ http://unesdoc.unesco.org/images/0015/001524/152452eo.pdf http://www.unesco.org/new/en/education/south-south-and-triangular-cooperation-in-education/ http://unesdoc.unesco.org/images/0016/001627/162766e.pdf
Educational Opportunity Association	http://www.besteducationpractices.org/what-is-a-best-practice/ http://www.besteducationpractices.org/ http://www.arendale.org/best-education-practices/
Hanover Research	http://gssaweb.org/wp-content/uploads/2015/04/Best-Practices-in-Global-Education-1.pdf
Great Schools Partnership	https://www.greatschoolspartnership.org/wp-content/uploads/2015/10/global_best_practice_2nd_edition_2016_forweb.pdf https://www.greatschoolspartnership.org/resources/global-best-practices/
Natioal Education Association	http://www.nea.org/tools/17073.htm
Edutopia. George Lucas Education Foundation	https://www.edutopia.org/blog/defining-best-practice-teaching-rebecca-alber
Magnet Schools of America	http://magnet.edu/about/what-are-magnet-schools http://magnet.edu/certification/national-institute-for-magnet-school-leadership http://magnet.edu/about/what-are-magnet-schools#1499667975017-442c6dff-d0a4
Education Next	http://educationnext.org/best-practices-are-the-worst/

Font: Elaboració pròpia.

Crítiques a les bones pràctiques

L'anàlisi documental que s'ha realitzat sobre la detecció de bones pràctiques confirma que hi ha dos grans blocs, molt diferents, des dels quals es critica el treball educatiu des de les bones pràctiques.

- No hi ha experiències replicables, per tant, la "febre" sobre les bones pràctiques és un error de l'àmbit educatiu.
- Hi ha molta dispersió i molt poc treball rigorós per avalar una bona pràctica des de resultats contrastables. Solen ser les *millors pràctiques* que

Es va elaborar un document que observés de manera global alguns dels referents internacionals principals, pel que fa a bones pràctiques, amb la intenció de descriure indicadors i línies d'observació, i crear un instrument propi que en facilités una bona detecció

cada institució o entitat (gran o petita) decideix tenint en compte percepcions poc contrastades. Tot i això, és important seguir avançant en els processos de reconeixement d'aquestes bones pràctiques, ja que poden impulsar millores educatives reals.

Valorant la rellevància d'aquestes afirmacions, en aquesta recerca s'ha constatat que, per bé que és cert que algunes de les mostres de bones pràctiques van en la línia equivocada que les dues crítiques anteriors exposen, també hi ha opcions que no hi encaixen. Aquestes altres opcions sí avancen cap a una serietat epistemològica que permet tenir esperança en un canvi cap a una pràctica basada en l'evidència que millori la vida de les persones. A continuació, es presenten concrecions al respecte.

Apostes científiques i operatives que permeten avançar des d'una pràctica basada en l'evidència

Després de la lectura dels documents que s'han enllaçat a la taula 1, es va partir de les apreciacions de la *Educational Opportunity Association* del centre nacional nord-americà per a les millors pràctiques¹, més concretament dels tres nivells que marca un dels autors col·laboradors, David Arendale (2017), professor de la Universitat de Minnesota.

Els tres nivells segons Arendale (2017) són:

- Per donar resposta als objectius de la recerca es va implementar una metodologia de tall mixt (quantitatiu-qualitatiu), d'anàlisi explicativa seqüencial (DEXPLIS), composta per les fases que es presenten a continuació
1. *Pràctica educativa prometedora*: Conté informació detallada i descriu la pràctica amb la seva base teòrica i la manera com ha de ser implementada. La recollida de dades està en procés, però encara no se n'ha completat una avaluació rigorosa.
 2. *Pràctica educativa validada*: Una pràctica educativa prometedora que ja ha implementat una avaluació rigorosa documentant resultats positius en un entorn educatiu concret. El disseny avaluatiu podria ser experimental o gairebé experimental quantitatiu, qualitatiu o mètode mixt.
 3. *Pràctica educativa exemplar*: Una pràctica educativa validada que ha estat replicada amb èxit en diversos entorns educatius amb resultats similars en els nens i nenes. Aquesta pràctica té un gran potencial de ser implementada de manera recexida.

Metodologia

Per donar resposta als objectius de la recerca es va implementar una metodologia de tall mixt (quantitatiu-qualitatiu), d'anàlisi explicativa seqüencial (DEXPLIS), composta per les fases que es presenten a continuació.

Fase 1. Selecció de les entitats col·laboradores i definició de l'univers d'estudi

La primera fase de la recerca va consistir en la selecció de les entitats col·laboradores i la definició de l'univers i de la mostra de l'estudi. En primer lloc, es van seleccionar vuit entitats de les quatre comunitats autònomes que han participat en l'estudi: Comunitat Valenciana, Comunitat de Madrid, Illes Balears i Catalunya, atès que disposen d'un projecte educatiu estable i que és clarament un referent per a les seves comunitats. A cada comunitat autònoma es va garantir la participació d'una entitat de lleure (ELLE) i d'un centre obert/centre socioeducatiu (CO/CS).

Després del primer contacte amb les entitats i que acceptessin de participar en la recerca, es va sol·licitar que emplenessin un primer qüestionari exploratori dissenyat per recollir informació sobre els professionals i les persones voluntàries que duen a terme actuacions educatives en el centre o entitat, tipologies d'activitats amb impacte en la millora de les competències acadèmiques i/o d'ocupabilitat, nombre d'usuaris, existència de dades objectives per identificar una millora acadèmica o d'ocupabilitat, entre d'altres.

El qüestionari va incloure una fitxa per a la identificació dels possibles participants en l'estudi. La tria de participant estava condicionada pel requisit següent: havien de ser joves d'entre 12 i 19 anys amb un recorregut mínim de 3 anys assistint al centre o entitat amb trajectòries reeixides en relació amb les competències de tipus acadèmic i/o laboral.

A més, es va decidir ampliar i completar la mostra d'estudi amb adults de referència dels adolescents i joves amb els quals tenen relació acadèmica o laboral. En aquest sentit s'inclouen com a agents informatius els educadors de les ELLE i dels CO/CS, els mestres i els ocupadors dels joves seleccionats.

A la taula 2 es presenten els centres i entitats participants.

Taula 2. Llista d'entitats col·laboradores, segons comunitat autònoma i tipologia

Comunitat autònoma	Tipus d'entitat	Nom de l'entitat
Catalunya	ELLE CO/CS	<i>Centre d'espai Joan Suñol</i> <i>Associació educativa Ítaca</i>
Comunitat de Madrid	ELLE CO/CS	<i>Scouts de Madrid MSC</i> <i>Cáritas Madrid</i>
Comunitat Valenciana	ELLE CO/CS	<i>Juniors Movimiento Diocesano</i> <i>Federación de Escultismo Valenciano</i> <i>Cáritas Valencia (Parroquia María Medianera)</i> <i>Nuestra Señora de los Desamparados</i>
Illes Balears	ELLE CO/CS	<i>Espai Jovent</i> <i>Projecte Naüm</i>

Font: Elaboració pròpia.

La primera fase de la recerca va consistir en la selecció de les entitats col·laboradores i la definició de l'univers i de la mostra de l'estudi

En relació amb les bones pràctiques, es va realitzar una recerca dels projectes susceptibles de ser considerats com a bones pràctiques i que es va dividir en dos grups: a) projectes vinculats a les entitats col·laboradores de la recerca que havien estat prèviament seleccionades pel GIAS pel fet de ser entitats de prestigi reconegut en la seva comunitat autònoma i b) projectes identificats mitjançant revisió documental de publicacions especialitzades.

Fase 2. Conceptualització de les categories i desenvolupament dels instruments

El procés de conceptualització de les competències acadèmiques neix del marc teòric plantejat i dels paràmetres que marca el govern central, que són la clau perquè aquests nens i nenes superin l'amenaça del fracàs escolar

El procés de conceptualització de les competències acadèmiques neix del marc teòric plantejat i dels paràmetres que marca el govern central, que són la clau perquè aquests nens i nenes superin l'amenaça del fracàs escolar, i ho fa especialment a través de la descripció de “les relacions entre les competències, els continguts i els criteris d'avaluació de l'educació primària, l'educació secundària obligatòria i el batxillerat” (Ordre ECD/65/2015, de 21 de gener), d'aquí ve la relació de competències que es va tenir com a base per al desenvolupament dels instruments del treball de camp.

A la taula 3, igual que a la de competències per a l'ocupabilitat (taula 4), en una columna hi ha el nom de cadascuna de les competències acadèmiques i, en l'altra, els descriptors que es van emprar per observar si les persones participants en la recerca les detectaven en les activitats de l'ELLE o el CO/CS.

Taula 3: Relació de competències acadèmiques amb descriptors per al treball de camp

Competències acadèmiques	
Competència lingüística	Escriure sense faltes d'ortografia
	Comprendre el que llegeixo
	Expressar les meves idees de forma clara i ordenada
	Parlar en públic
Competència matemàtica	Calcular mentalment
	Comprendre un gràfic o una taula matemàtica
	Fer experiments científics
	Resoldre problemes matemàtics
Competència aprendre a aprendre	Organitzar-me per estudiar
	Identificar els problemes principals i centrar-m'hi per a resoldre'ls
	Escollar els altres amb atenció
	Tenir interès per aprendre coses noves

Competència social i cívica
Valorar els coneixements que puguin aportar altres persones
Posar-me en la pell dels meus companys d'equip
Tractar de la mateixa manera els nois i les noies
Respectar la manera de ser dels altres
Competència digital
Aprendre a fer servir els programes i les aplicacions de l'ordinador
Identificar si les notícies que es publiquen en una xarxa social són vertaderes o falses
Cercar i trobar informació en els mitjans digitals
Passar una tarda sense mirar el mòbil
Competència sentit de la iniciativa
Prendre la iniciativa per superar una situació de bloqueig o d'estancament
Acceptar que un projecte que vull fer pot fracassar
Liderar un projecte en el qual participen altres persones
Responsabilitzar-me per aconseguir els objectius d'un projecte que hagin estat acordats entre tots
Competència consciència i expressió cultural
Fer un dibuix, una pintura, un còmic o un <i>graffiti</i>
Conèixer la història i la cultura del meu país o comunitat
Gaudir quan porto a terme projectes d'arts plàstiques
Valorar altres cultures
Font: Elaboració pròpia (2018).

Per a la conceptualització de les categories de les competències d'ocupabilitat que es van emprar en el treball de camp (taula 4), es va procedir de la mateixa manera que amb les acadèmiques, a partir del marc teòric. Es presenta una taula amb dues columnes, en la primera de les quals apareix el nom de la competència analitzada i a la segona columna hi ha una llista dels descriptors que, després de l'estudi minuciós dels referents teòrics, es van redactar amb la intenció de fer que els nois i noies participants en el projecte poguessin fer-se una idea sobre com podrien estar incorporant el desenvolupament d'aquestes competències en el seu dia a dia.

Taula 4. Relació de competències d'ocupabilitat amb descriptors per al treball de camp

Competències d'ocupabilitat
Competència de treball en equip
Acceptar les crítiques dels altres
Valorar els coneixements que puguin aportar altres persones
Posar-me en la pell dels meus companys d'equip
Responsabilitzar-me per aconseguir els objectius d'un projecte que hagin estat acordats entre tots

Es va optar per utilitzar l'entrevista atès que és una eina útil per a la recollida d'informació que requereix una perspectiva detallada i subjectiva

Competència de comunicació

Escriure sense faltes ortogràfiques ni gramaticals

Expressar les meves idees de manera clara i ordenada

Parlar en públic

Expressar el que penso respectant els punts de vista dels altres

Competència d'iniciativa i autonomia

Organitzar-me per estudiar

Acceptar que un projecte que vull fer pot fracassar

Liderar un projecte en el qual participen altres persones

Ésser constant per aconseguir els meus objectius

Competència de presa de decisions i resolució de problemes

Identificar els problemes principals i centrar-m'hi per a resoldre'ls

Prendre la iniciativa per superar una situació de bloqueig o d'estancament

Mantenir la calma quan sorgeix un problema imprevist

Escollar els altres amb atenció

Competència de flexibilitat

Tractar de la mateixa manera els nois i les noies

Acceptar un canvi de plans que va en contra dels meus interessos o preferències

Respectar la forma de ser dels altres

Valorar altres cultures

Font: Elaboració pròpia (2018).

Cada entrevista va contenir quatre blocs de preguntes, més dos d'inicials amb els quals vam recollir informació sobre l'entitat i la trajectòria dels agents enquestats

Marcats per una metodologia mixta, els instruments que s'han utilitzat en aquesta recerca són de tipus quantitatiu (enquestes) i qualitatiu (anàlisi documental, entrevistes semiestructurades i entrevistes en profunditat).

Es va optar per utilitzar l'entrevista atès que és una eina útil per a la recollida d'informació que requereix una perspectiva detallada i subjectiva. "L'entrevista permet arribar al nucli de les temàtiques del cas amb més rapidesa i profunditat, sondejar les motivacions, fer preguntes de seguiment i facilitar a les persones que expliquin les seves històries" (Simons, 2011, p. 71).

Instruments qualitius

D'acord amb les competències acadèmiques i amb les d'ocupabilitat es van elaborar els guions de les entrevistes semiestructurades i en profunditat (un guió per a cadascun dels quatre tipus d'agents). Cada entrevista va contenir quatre blocs de preguntes, més dos d'inicials amb els quals vam recollir informació sobre l'entitat i la trajectòria dels agents enquestats.

A continuació, es mostren els blocs de preguntes segons els diferents agents participants.

Taula 5. Blocs de les entrevistes semiestructurades en relació amb l'agent entrevistat

	Joves	Educadors	Mestres	Ocupadors
Bloc A	Fitxa tècnica amb les preguntes relatives a l'univers d'estudi.			
Bloc B	Presentació personal.	Presentació personal, trajectòria, formació i relació amb el CO/CS o l'ELLE.		
Bloc C	Situació actual i valoració del pas pel CO/CS o l'ELLE.	Activitats que es realitzen al CO/CS o l'ELLE i com poden influir en els joves.		
Bloc D	Operacionalització de les competències d'ocupabilitat mitjançant un primer conjunt de preguntes enfocades al passat que inquirix per la situació en què es trobava el participant abans de la intervenció ("Abans de participar en les activitats del centre tenia dificultats per..."). D'aquesta manera es pretén identificar les dificultats que els joves tenien per realitzar o afrontar diferents situacions i distingir, d'aquesta manera, entre els participants que tenien dificultats i els que no en tenien. I un segon conjunt de preguntes sobre l'efecte de la intervenció ("Participar en les activitats del centre o entitat ha ajudat a...").			Valoració de les competències d'ocupabilitat del jove.
Bloc D	Operacionalització de les competències acadèmiques mitjançant un primer conjunt de preguntes enfocades al passat que inquirix per la situació en què es trobava el participant abans de la intervenció ("Abans de participar en les activitats del centre tenia dificultats per..."). D'aquesta manera es pretén identificar les dificultats que els joves tenien per realitzar o afrontar diferents situacions i distingir, d'aquesta manera, entre els participants que tenien dificultats i els que no en tenien. I un segon conjunt de preguntes sobre l'efecte de la intervenció ("Participar en les activitats del centre o entitat ha ajudat a...").			
Bloc E	Recomanació a altres joves sobre la participació en un CO/CS o una ELLE.	Condicions de les actuacions dels CO/CS i les ELLE en relació amb el desenvolupament competencial dels joves.		
Bloc F	Visibilitat de les actuacions dels CO/CS i les ELLE en relació amb el desenvolupament competencial dels joves.			

Font: Elaboració pròpia.

Per a la identificació de bones pràctiques en el desenvolupament de competències clau seleccionades entre les ELLE i els CO/CS es va procedir a: a) definir els criteris per a la identificació de les bones pràctiques (de caràcter sociopedagògic i de caràcter metodològic) i b) identificar els possibles projectes candidats a bones pràctiques.

Instruments quantitius

Per conèixer el desenvolupament de les competències acadèmiques i d'ocupabilitat que perceben els infants i joves participants s'ha desenvolupat una enquesta autoadministrada que s'estructura en quatre blocs de preguntes. Els dos blocs centrals van constar de 35 variables amb una amplitud de 4 punts.

Taula 6. Blocs d'enquesta autoadministrada als joves

Joves	
Bloc A	Fitxa tècnica amb les preguntes relatives a l'univers d'estudi.
Bloc B	Operacionalització de les competències acadèmiques i d'ocupabilitat mitjançant una pregunta enfocada al passat que inquireix per la situació en què es trobava el participant abans de la intervenció ("Abans de participar en les activitats del centre tenia dificultats per...").
Bloc C	Operacionalització de les competències acadèmiques i d'ocupabilitat mitjançant una pregunta sobre l'efecte de la intervenció ("Participar en les activitats del centre o entitat m'ha ajudat a...").
Bloc D	Elements relatius a les característiques sociodemogràfiques del nucli familiar.

Font: Elaboració pròpia.

Fase 3. Realització del treball de camp i mostra obtinguda

La tercera fase va comportar la programació i realització del treball de camp. D'una banda, es van dur a terme quaranta entrevistes semiestructurades en profunditat per recollir informació sobre l'objectiu final de l'estudi: aprofundir en els elements que els protagonistes d'experiències viscudes durant la infància en ELLE i en CO/CS identifiquen com a vitals per afavorir l'èxit escolar i l'ocupabilitat, a més de conèixer també, per part dels adults de referència, l'evolució en l'adquisició competencial acadèmica i d'ocupabilitat. Totes les entrevistes van ser realitzades a les seus dels agents participants. Prèviament, l'entrevistador havia concertat les cites amb els responsables de les entitats.

La mostra de l'estudi de caràcter internacional es va concretar en quinze casos, vuit joves amb èxit acadèmic i set amb èxit professional

La mostra de l'estudi de caràcter internacional es va concretar en quinze casos, vuit joves amb èxit acadèmic i set amb èxit professional. En funció del perfil de cada cas, es va entrevistar els educadors de referència dels ELLE i CO/CS, els seus mestres/professors de l'etapa escolar o els ocupadors que els van contractar.

A més, es van realitzar entrevistes en profunditat a dos experts de l'àmbit acadèmic i tres de l'àmbit laboral.

Taula 7. Mostra de l'estudi

	Joves amb èxit acadèmic	Joves amb èxit laboral	Educadors	Mestres	Ocupadors	Experts
Catalunya	2	3	4	1	1	5
València	2	2	3	1	2	
Illes Balears	2	2	4	1	-	
Comunitat de Madrid	2	-	2	1	-	
Total de casos	8	7	13	4	3	50

Font: Elaboració pròpia.

Es va passar el qüestionari a un grup de 55 infants i joves, el 80% dels quals eren participants de CO/CS, mentre que el 20% restant eren joves que assisteixen a ELLE. Es van recollir qüestionaris de les quatre comunitats autònomes participants en l'estudi. La passació autoadministrada va ser guiada pels educadors de les ELLE i CO/CS que havien estat entrenats en els criteris d'aplicació.

El calendari de realització del treball de camp es va dur a terme entre els mesos d'abril i juny del 2018.

Tots els participants en l'estudi van participar lliurement i van signar el consentiment informat. Al seu torn, l'equip investigador ha complert amb els aspectes ètics, que han estat valorats satisfactòriament pel Comitè d'Ètica de la Universitat Ramon Llull².

Per a la identificació de bones pràctiques es va revisar la documentació secundària dels projectes candidats a partir de la definició de les bones pràctiques, i es va elaborar una fitxa de bona pràctica per cada projecte seleccionat. Les fitxes descriuen de forma sintètica el context, la implementació i les característiques de cada bona pràctica, per facilitar-ne la comprensió i la transferibilitat a realitats diferents. Les fitxes van ser consensuades amb les entitats participants.

Anàlisi de dades

Per garantir la credibilitat de l'estudi, s'ha seguit la metodologia de la triangulació (agents) com un "procés en què des de múltiples perspectives es clarifiquen els significats i es verifica la repetibilitat d'una observació i una interpretació. La triangulació serveix per aclarir el significat identificant diferents maneres a través de les quals és percebut un fenomen" (Stake, 1994 p. 241).

Les dades han estat analitzades seguint els procediments estandarditzats de codificació i avaluació temàtica (Hernández Sampieri *et al.*, 2010). A partir de l'anàlisi documental i d'una primera anàlisi dels instruments es va construir una sèrie de categories i subcategories (taules 3 i 4) que han guiat l'anàlisi en profunditat i l'organització dels resultats.

Un cop realitzades i transcrites les entrevistes, es va dur a terme una anàlisi de contingut dels diferents relats, sobre la base de l'aplicació informàtica Atlas.ti8, a la recerca de patrons, similituds i diferències que ens permetessin identificar les millores competencials dels participants a través del seu pas pels CO/CS i les ELLE.

Per a la identificació de bones pràctiques es va revisar la documentació secundària dels projectes candidats a partir de la definició de les bones pràctiques, i es va elaborar una fitxa de bona pràctica per cada projecte seleccionat

Els resultats es van desenvolupar a través dels relats obtinguts i es van emprar les mateixes paraules dels entrevistats per tal de no modificar el material recollit i transmetre al lector la veracitat de les situacions trobades

Els resultats es van desenvolupar a través dels relats obtinguts i es van emprar les mateixes paraules dels entrevistats per tal de no modificar el material recollit i transmetre al lector la veracitat de les situacions trobades. A l'apartat de resultats es presenten les dades de manera agregada dels quinze casos a partir de la informació recollida mitjançant quaranta entrevistes.

Taula 8. Categories i subcategories d'anàlisi

Categoria	Subcategories
A. Activitats i competències	
1. Tipologies d'activitats que produeixen efectes	Reforç educatiu
	Activitats lúdiques
	Activitats esportives
	Activitats culturals
	Activitats artístiques
	Activitats orientació laboral
2. Tipus d'efectes produïts per les activitats	Espai de tutoria
	Millora individual
	Millora social (petit grup)
3. Programes	Millora comunitària (fora de l'entorn pròxim/entitat)
	Planificació del desenvolupament de les competències Formalització del desenvolupament de les competències (unitats didàctiques, unitats de programació, PEI, etc.)
	Desenvolupament d'informes de seguiment o altres evidències (informes, retorn escola i família)
	Avaluació: evidències de millores competencials (informes, retorn escola i família)
B. Competències	
4. Competència lingüística	Evolució i evidència de la competència
	Canvis generats per factors interns i externs
	Treball directe o indirecte
5. Competència matemàtica	Evolució i evidència de la competència
	Canvis generats per factors interns i externs
	Treball directe o indirecte
6. Competència en ciència i tecnologia	Evolució i evidència de la competència
	Canvis generats per factors interns i externs
	Treball directe o indirecte
7. Aprendre a aprendre	Evolució i evidència de la competència
	Canvis generats per factors interns i externs
	Treball directe o indirecte
8. Competències socials i cíviques	Evolució i evidència de la competència
	Canvis generats per factors interns i externs
	Treball directe o indirecte
9. Competències digitals	Evolució i evidència de la competència
	Canvis generats per factors interns i externs
	Treball directe o indirecte
10. Sentit d'iniciativa i esperit emprenedor	Evolució i evidència de la competència
	Canvis generats per factors interns i externs
	Treball directe o indirecte
11. Consciència i expressions culturals	Evolució i evidència de la competència
	Canvis generats per factors interns i externs
	Treball directe o indirecte
12. Competències acadèmiques més rellevants	Evolució i evidència de la competència
	Canvis generats per factors interns i externs
	Treball directe o indirecte

13. Competències acadèmiques que es poden treballar millor al centre	Evolució i evidència de la competència
	Canvis generats per factors interns i externs
	Treball directe o indirecte
14. Treball en equip	Evolució i evidència de la competència
	Canvis generats per factors interns i externs
	Treball directe o indirecte
15. Comunicació	Evolució i evidència de la competència
	Canvis generats per factors interns i externs
	Treball directe o indirecte
16. Iniciativa i autonomia	Evolució i evidència de la competència
	Canvis generats per factors interns i externs
	Treball directe o indirecte
17. Presa de decisions i resolució de problemes	Evolució i evidència de la competència
	Canvis generats per factors interns i externs
	Treball directe o indirecte
18. Flexibilitat	Evolució i evidència de la competència
	Canvis generats per factors interns i externs
	Treball directe o indirecte
19. Competències d'ocupabilitat més rellevants	Evolució i evidència de la competència
	Canvis generats per factors interns i externs
	Treball directe o indirecte
20. Competències d'ocupabilitat que es poden treballar millor al centre	Evolució i evidència de la competència
	Canvis generats per factors interns i externs
	Treball directe o indirecte

C. Condicionants

21. Facilitadors del desenvolupament de les competències

22. Que dificulten el desenvolupament de les competències

D. Visibilitat

23. Evolució del jove i de les seves competències a partir del treball que ha fet al centre	Evolució del jove i de les seves competències a partir del treball realitzat al centre segons l'escola
	Evolució del jove i de les seves competències a partir del treball realitzat al centre segons el mateix centre
	Millora de la visualització de l'evolució del jove i de les seves competències a partir del treball realitzat al centre
24. Context laboral	Ocupador: associació de competències d'ocupabilitat al treball realitzat al centre
	Ocupador: valoració del pas dels joves per un CO/CS o ELLE
25. Els mateixos joves	Joves: associació de competències d'ocupabilitat al treball realitzat al centre
	Joves: valoració del pas dels joves per un CO/CS o ELLE

Font: Elaboració pròpia.

Resultats

A continuació es presenten els principals resultats de la recerca:

1. Els joves que participen en activitats organitzades per les ELLE i els CO/CS, especialment als CO/CS, hi assisteixen fonamentalment per poder superar dificultats en l'àrea acadèmica.
2. Els infants i adolescents manifesten millores significatives en matemàtiques i llengua des del moment d'entrada a les ELLE i els CO/CS com a resultat de la seva incorporació i participació en aquests recursos.

3. Les ELLE i els CO/CS incideixen preferentment en la millora de les competències acadèmiques d'*Aprendre a aprendre, Social i cívica i Sentit d'iniciativa i esperit emprenedor*.
4. Les ELLE i els CO/CS incideixen preferentment en la millora de les competències d'ocupabilitat de *Presa de decisions i resolució de problemes, Flexibilitat i Treball en equip*.
5. Les pràctiques analitzades de les entitats participants en l'estudi són majoritàriament pràctiques educatives prometedores (Arendale 2017).

Quan es posa el focus d'atenció en el desenvolupament de competències acadèmiques, els participants han destacat les competències següents: *Aprendre a aprendre, Social i ciutadana i Sentit d'iniciativa i esperit emprenedor*

Quan es posa el focus d'atenció en el desenvolupament de competències acadèmiques, els participants han destacat les competències següents: *Aprendre a aprendre, Social i ciutadana i Sentit d'iniciativa i esperit emprenedor*.

Pel que fa a *Aprendre a aprendre*, és considerada com la competència en la qual han experimentat més aprenentatge, en el sentit que es veuen més capaços d'organitzar-se per estudiar, identificar problemes principals i escoltar els altres amb atenció i mostrar interès per coses noves, mostrant les millores principals amb relació als dos últims aspectes. De la mà del desenvolupament d'aquesta competència es desprèn un resultat interessant de l'estudi en el qual les persones participants han coincidit, i és en relació amb les metodologies. Consideren que les metodologies utilitzades en aquests centres com ara el joc, les dinàmiques grupals i les tècniques d'estudi han estat clau per a aquests aprenentatges.

Pel que fa a la competència *Social i cívica*, més de la meitat dels participants comenta que ha après molt sobre el fet de respectar la manera de ser dels altres i posar-se en la pell dels seus companys (empatitzar); i quant a *Sentit d'iniciativa i esperit emprenedor*, els aspectes també més destacats pels participants fan referència a la pràctica de la planificació i la gestió de projectes, així com a la capacitat de gestionar i reconèixer el fracàs. Els participants expressen que aquests centres ajuden a l'experimentació de la planificació de projectes, des de dissenyar-los fins a avaluar-los. I també destaquen que el pas per aquests centres els ajuda a aprendre i practicar la participació i la iniciativa social.

Alguns dels resultats relatius a les competències d'ocupabilitat mostren que entre un 23% i un 40% dels participants diuen que tenien moltes dificultats amb aquestes competències abans d'entrar en una ELLE o en un CO/CS. D'altra banda, també afirmen que el pas per aquestes entitats els ha permès desenvolupar especialment les competències de *Presa de decisions i resolució de problemes, Flexibilitat i Treball en equip*.

La participació d'infants en les assemblees i els debats ofereix la possibilitat de practicar i aprendre la *Presa de decisions i resolució de problemes* pel fet que es tracta d'espais que promouen la capacitat d'escoltar l'altre amb atenció i identificar bé els problemes o temes que s'hi tractin.

Quant a la *Flexibilitat*, destaquen dues qüestions: d'una banda, el tracte igualitari entre nois i noies que, tot i que inicialment no es va detectar com un element de dificultat, el pas per les ELLE o els CO/CS incrementa notablement la percepció de millora experimentada; i de l'altra, els participants també comenten que han millorat pel que fa a respectar la manera de ser dels altres i valorar altres cultures.

I quant a *Treball en equip*, els participants perceben una gran millora d'aquesta competència en el sentit que són més capaços de responsabilitzar-se per aconseguir els objectius d'un projecte que hagin acordat de manera consensuada i de posar-se en la pell de l'altre. En general, les metodologies pròpies d'aquest tipus de recursos són de caràcter col·laboratiu i de planificació conjunta d'activitats i han estat esmentades pels participants com a adequades per a potenciar l'assumpció de responsabilitats i el lideratge d'equips i de projectes.

En els resultats de la recerca també destaca la identificació de bones pràctiques per al desenvolupament de les competències per a l'èxit acadèmic i l'ocupabilitat juvenil de deu entitats (taula 9).

Taula 9: Projectes d'entitats seleccionades per les seves bones pràctiques

Bona pràctica - projecte impulsor	Temàtica
<i>Projecte InserJove</i> / Associació educativa Itaca	Especialització curricular
<i>Projecte Joves pel barri</i> / Associació educativa Itaca	Educació ètica-cívica
<i>Projecte Naüm</i> / Hermanas de la Caridad de San Vicente de Pau	Inserció o continuïtat educativa i laboral
<i>Projecte SapereAude</i> / Plataforma educativa	Mentoria (socioeducatiu)
<i>Centro Educativa del Menor</i> / Cáritas Madrid	Prevençió i intervenció
<i>Indimoniats</i> / Centre d'esplai Joan Suñol	Socioeducatiu i de lleure
<i>Rutes</i> / Centre d'esplai Joan Suñol	Socioeducatiu i de lleure
<i>Projecte NSD + Nazaret</i> / Escola Nuestra Señora de los Desamparados	Socioeducatiu
<i>Projecte Ocio en el barrio</i> / Associació educativa Itaca	Educació ètica-cívica
<i>Projecte Éxito</i> / Fundació i centre Marianao	Suport educatiu extraescolar

Es confirma que, pel que fa a les pràctiques analitzades, la majoria se situen al primer nivell –Pràctica educativa prometedora (Arendale, 2017)– o, potser, en alguns casos fins i tot van quedar-ne fora, havent de recórrer a la percepció d'informants clau del territori, la qual cosa, si bé d'una banda mostra un punt de partida molt inicial pel que fa a la intensitat amb què les pràctiques es relacionen amb les evidències, de l'altra, la tasca impulsada des d'aquesta recerca va guanyar en sentit i oportunitat. En sentit, per com n'és de rellevant aproximar les bones pràctiques detectades a millors estats i en oportunitat, justament pel que aquesta aproximació podria generar pel

En els resultats de la recerca també destaca la identificació de bones pràctiques per al desenvolupament de les competències per a l'èxit acadèmic i l'ocupabilitat juvenil de deu entitats

que fa a les millores que s'ajudava a elaborar des de la seriositat d'una pràctica basada en l'evidència arrelada al territori i en l'experiència dels equips professionals, i també de les persones participants dels projectes.

Conclusions i reptes de futur

En relació amb les competències acadèmiques, la competència social i cívica és la competència en la qual s'observa més canvi entre la percepció inicial de dificultat i l'aprenentatge realitzat. Destaca especialment el treball que els equips educatius realitzen en relació amb la igualtat de gènere, el respecte als altres i la diversitat cultural com a elements clau per al desenvolupament d'aquesta competència.

Les metodologies participatives i els espais d'intercanvi i debat característics de les ELLE i els CO/CS potencien la millora de les competències transversals d'ocupabilitat, especialment en la *Presa de decisions i resolució de problemes*, la *Flexibilitat* i el *Treball en equip*, i s'experimenta un progrés notable com a resultat del pas per aquestes entitats.

Pel que fa a aspectes destacables de cara al futur, considerem fonamental per al progrés d'aquest tipus de projectes cap a noves línies de transformació i millora social el fet de poder transcendir la percepció subjectiva dels subjectes. Per bé que cal reconèixer-ho com una fase inicial de qualsevol recerca que vulgui assentar unes primeres bases sobre el seu problema d'estudi, és clau que l'èxit acadèmic pugui mesurar-se, també a les ELLE i els CO/CS, pels resultats de millora constatables. Per exemple, en aspectes com progrés positiu en les qualificacions, millores constatables pel que fa a la qualitat de les relacions humanes (sense violència ni assetjaments), consecució de llibertat real quant a la capacitat d'elecció del tipus de formació post-educació secundària obligatòria i, finalment, poder fer una recollida de dades sistemàtica, curs rere curs, d'acord amb les dades proporcionades per Casas (2012), en referència als infants acollits en centres. Si bé considerem que l'estudi i els resultats d'aquesta recerca són rellevants com a recerca inicial, també considerem que és l'inici bàsic del que esperem que sigui tota una àrea de recerca que ajudi a consolidar la funció clau pel que fa a la superació del fracàs escolar que juguen les ELLE i els CO/CS.

Maite Marzo Arpón

Professora de la Facultat d'Educació Social i Treball Social Pere Tarrés
Membre del Grup de recerca Innovació i Anàlisi Social (GIAS)

Universitat Ramon Llull
mmarzo@peretarres.url.edu

Considerem fonamental per al progrés d'aquest tipus de projectes cap a noves línies de transformació i millora social el fet de poder transcendir la percepció subjectiva dels subjectes

Miguel Ángel Pulido Rodríguez

Professor de la Facultat d'Educació Social i Treball Social Pere Tarrés
Membre del Grup de recerca Innovació i Anàlisi Social (GIAS)
Universitat Ramon Llull
mapulido@peretarres.url.edu

Txus Morata Garcia

Professora de la Facultat d'Educació Social i Treball Social Pere Tarrés
Coordinadora del Grup de recerca Innovació i Anàlisi Social (GIAS)
Universitat Ramon Llull
tmorata@peretarres.url.edu

Eva Palasí Luna

Professora de la Facultat d'Educació Social i Treball Social Pere Tarrés
Membre del Grup de recerca Innovació i Anàlisi Social (GIAS)
Universitat Ramon Llull
epalasi@peretarres.url.edu

Bibliografia

Alegre, M. A. (2009). *Criteris per l'avaluació de les Bones Pràctiques en matèria educativa*. Fundació Pi i Sunyer i Diputació de Barcelona.

Arnau-Sabatés, L.; Marzo, M. T.; Jariot, M.; Sala-Roca, J. (2014). Learning basic employability competence: a challenge for the active labour insertion of adolescents in residential care in their transition to adulthood. *European Journal of Social Work*, 17(2), 252-265.

Arendale, D. (2017). *Best Education Practices*. Recuperat de: <https://www.arendale.org/best-education-practices/>

Casas, F. (2012). *La protecció dels infants i adolescents en situació de risc social i desemparament a Catalunya*. Barcelona: UNICEF.

Eurostat. (2017). *Unemployment statistics*. Recuperat de: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Unemployment_statistics

Hernández Sampieri, R.; Fernández Collado, C.; Baptista Lucio, M. del P. (2010). *Metodología de la investigación* (5ed.). Recuperat de: https://www.esup.edu.pe/descargas/dep_investigacion/Metodologia%20de%20la%20investigaci%C3%B3n%205ta%20Edici%C3%B3n.pdf

Hillard, J.; Pollard, E. (1998). Employability: developing a framework for policy analysis. Department for Education and Employment, London. *Research Report 85*. Recuperat de: https://www.researchgate.net/publication/225083565_Employability_Developing_a_framework_for_policy_analysis

Fundació Pere Tarrés (2015). *Estudio sobre el tiempo libre educativo*. Barcelona: Fundació Pere Tarrés.

- FUNDIPE** (1999). *Informe sobre empleabilidad*. Recuperat de: http://www.fundipe.es/archives/FOLLEMPPL_seguro.pdf
- Montserrat, C.; Casas, F.; Baena, M.** (2015). *La educación de los niños, niñas y adolescentes en el Sistema de Protección. ¿Un problema o una oportunidad?* Girona: IRQV i Documenta Universitaria.
- Morata, T.; Burguet, M.; Palasí, E.; Valencia, M.** (2016). *Guía pedagógica del Programa de Refuerzo Educativo*. Barcelona: Editorial Graó.
- Ordre ECD/65/2015**, de 21 de gener, per la qual es descriuen les relacions entre les competències, els continguts i els criteris d'avaluació de l'educació primària, l'educació secundària obligatòria i el batxillerat. BOE núm. 25, dijous 29 de gener de 2015, 6986 a 7003. Recuperat de: <https://www.boe.es/boe/dias/2015/01/29/pdfs/BOE-A-2015-738.pdf>
- PACEC** (2011). *A study of the IMPACT OF SCOUTING on the UK's young people, adults and communities*. London
- Simons, H.** (2011). *El estudio de caso: teoría y práctica*. Madrid: Ed. Morata.
- Stake, R.** (1994). Case Study. En N. K. Denzin i Y. S. Lincoln. (Eds.). *Handbook of Qualitative Research* (p. 239–247). London: Sage.
- Tamkin, P.; Hillage J.** (1999). *Employability and Employers: the missing piece on the jigsaw*. Brighton: Institute for Employment Studies.
- Valls, N.; Créixams, C.; Borison, A.; Font, A.** (2007). *Aprenentatges en l'àmbit associatiu de l'educació en el lleure*. Barcelona: Observatori Català de la Joventut, Secretaria de Joventut de la Generalitat de Catalunya.

1 <http://www.besteducationpractices.org/>

2 Informe emès el 03/04/2018 per la Comissió d'Ètica de la Universitat Ramon Llull.
